

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 323-01/15-1/1
Ljubljana, 13. 5. 2015

Državni svet Republike Slovenije je na 29. seji 13. 5. 2015, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) ter na podlagi posveta z naslovom Gozd in les – slovensko narodno bogastvo za ponovni zagon lesne industrije, sprejel naslednji

S K L E P

Državni svet Republike Slovenije je v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije in Zadružno zvezo Slovenije 20. marca 2015 organiziral posvet z naslovom Gozd in les – slovensko narodno bogastvo za ponovni zagon lesne industrije.

Posvet sta povezovala državni svetnik in predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Cvetko Zupančič in državni svetnik Milan Ozimič, udeležence posveta pa so uvodoma nagovorili predsednik Državnega sveta Mitja Bervar, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan in minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek.

V uvodnem delu posveta so s svojimi prispevki sodelovali generalni direktor Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Jošt Jakša, državni svetnik in predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Cvetko Zupančič, državni svetnik in predsednik Zadružne zveze Slovenije Peter Vrisk, predsednik Zveze lastnikov gozdov Slovenije Rajko Štefanič, direktor Zavoda za gozdove Slovenije Damjan Oražem, prof. dr. Janez Krč z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, avtor študije in vodja tekmovanja na Young Bled Strateškem Forumu Žan Dapčević, Tomaž Remic z Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, direktor Združenja za gozdarstvo Slovenije pri Gospodarski zbornici Slovenije Jože Sterle, mag. Mitja Piškur z Gozdarskega inštituta Slovenije, prof. dr. Franc Pohleven z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, direktor Združenja lesne in pohištvene industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije Igor Milavec, Alojz Selišnik z Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, državni svetnik in prokurist podjetja Lumar IG, d. o. o., Milan Lukić, prokurist podjetja Brest pohištvo, d. o. o., Mitja Strohsack in predsednik Društva oblikovalcev Slovenije Jurij Dobrila.

V razpravi so mnenja podali nekdanji predsednik Državnega sveta Janez Sušnik, Anton Može iz Agrarne skupnosti Gabrče, Henrik Dovžan iz Inženirske zbornice Slovenije, Niko Laznik iz Sindikata Zavoda za gozdove Slovenije, Janez Beja iz Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in Zveze lastnikov gozdov Slovenije, Zmago Novak iz Zavoda BIG Novo mesto, Miha Burger in Jože Gorenc iz Slovenske inženirske zbornice, Franc Pivk iz zadruga Goles, Janez Marinčič iz Združenja

žagarjev Slovenije, gozdar Mihec Dajčman, Alojz Kobe iz Zveze lesarjev Slovenije, Lojze Raško iz Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Rok Sedminek iz Zveze lastnikov gozdov, Igor Milavec, Lojze Gluk iz Savinjskega gozdarskega društva in Mitja Bervar.

Na podlagi uvodnih predstavitev in opravljene razprave na posvetu Državni svet poziva Vlado, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, da proučijo v nadaljevanju povzeta stališča, opozorila, pripombe in predloge:

1. Slovenski narod je bil in je v veliki meri še danes povezan z gozdom, ki pa je današnja podoba dobil s trajnostnim gospodarjenjem lastnikov gozdov ob sodelovanju z gozdarsko stroko. Sečnja, ki je v sonaravno modernem gozdarstvu osnovno orodje nege gozdov, pri nas postopoma narašča, vendar je možnost poseka po mnenju stroke večja, pri čemer lastniki gozdov opozarjajo, da je treba razlikovati različno kakovost gozdov. Res kakovosten les z višjimi prirastki lahko pridobimo le v približno polovici slovenskih gozdov. Ob tem je bilo v razpravi opozorjeno tudi na to, da ni nujno, da je sonaravno gospodarjenje z gozdovi optimalno, saj se na ta način npr. delež smreke, ki je najbolj uporabna v lesni industriji, zmanjšuje. Trenutno se v slovenskih gozdovih poseka okoli 4 milijone m³ lesa na leto, izjema je lansko in letošnje leto, ko se je oziroma se bo zaradi sanacije po žledu posekalo na letni ravni 6,3 milijona m³ lesa. Po mnenju stroke imamo še rezervo, saj bi se lahko na letni ravni posekalo okoli 6,5 milijona m³ lesa. Zaskrbljujoče je, da se večina posekanega lesa (hlodovine) proda oziroma izvozi v tujino, v Slovenijo pa se nato tudi iz slovenskega lesa uvaža lesne produkte z višjo dodano vrednostjo. To pomeni, da se potencial, ki nam ga nudi gozd kot prvi člen gozdno-lesne verige, ne izkorišča. Državni svet še ugotavlja, da povečevanje poseka nima neposredne povezave s predelavo lesa v Sloveniji in v obstoječih razmerah vodi le v povečan izvoz nepredelanega lesa.
2. Lastništvo slovenskih zasebnih gozdov je izjemno razdrobljeno, saj imamo okoli 320.000 lastnikov, ki imajo v povprečju v lasti 2,6 hektarja gozda. Taka lastniška struktura gozdov pomeni velike fiksne stroške poseka, pomanjkanje znanja in ekonomije obsega ter otežuje sonaravno gospodarjenje z gozdovi po principu, ki ga je možno učinkovito uresničevati le na zaokroženih površinah. Ob tem pa Državni svet ugotavlja, da se lahko dobro gospodari tudi na majhni in razpršeni posesti, kot lahko vidimo na primeru dobre prakse avstrijske Štajerske, kjer je skupinsko gospodarjenje zgledno. Zaradi razdrobljenosti lastništva v gozdovih, ki onemogoča racionalno in ekonomsko upravičeno gospodarjenje, je nujno povezovanje. Začeti je treba proces skupnega zastopanja interesov gozdno-lesne verige in lobistično povezati lastnike gozdov in lesarje. Za zagotovitev trajne dobave lesa iz zasebnih gozdov bi kazalo spodbuditi proces povezovanja lastnikov gozdov za potrebe prodaje lesa v okviru že obstoječih ter novih zadrug, ki so trenutno ene od pomembnejših odkupovalcev lesa. Za ustanavljanje novih energetske zadrug bi bilo treba odpraviti preštevne administrativne ovire.

Primarne pridelovalce lesa (zasebne lastnike gozdov) je smiselno povezati v zadruga ali druge oblike organizacij proizvajalcev, ki se jih spodbuja tudi z ukrepom iz Programa razvoja podeželja do leta 2020.

Zadruga in Zadružna zveza Slovenije imajo zaradi dobre organiziranosti, terenske pokritosti, tradicije in zaupanja, ki ga uživajo med lastniki gozdov, priložnost, da se aktivneje vključijo v:

- gospodarjenje z gozdom (opravljanje storitev sečnje, spravila, skladiščenja, odkupa);
- povezovanje zasebnih lastnikov gozdov v zadrugah za skupno gospodarjenje;
- trgovino z lesom;
- predelavo in dodelavo lesa;
- organizacijo gozdno-lesne verige;
- prodajo izdelkov iz lesa.

Vse to bi se odražalo v povečani predelavi lesa na lokalni ravni ter možnostih za dodaten vir zaslužka in bi prispevalo k ohranjanju poseljenosti podeželja. S skupnim gospodarjenjem bi zaradi večje ponudbe lažje nastopali na trgu in dosegali boljše cene za les. Prav tako obstajajo možnosti za prodajo lesnih izdelkov višje dodane vrednosti tudi v zadružnih trgovinah, kjer bi lahko prodajali predelan les in lesne izdelke višje dodane vrednosti.

3. Lastninska pravica na gozdovih je z Zakonom o gozdovih zelo omejena, saj 5. člen določa, kaj mora lastnik gozda dopustiti na svoji lastnini. Po mnenju Državnega sveta je treba ustavno pravico do zasebne lastnine spoštovati ter v primeru njenega omejevanja predvideti ustrezno odškodnino.
4. Svetovanje lastnikom gozdov se izvaja v okviru upravnega postopka in je usmerjeno predvsem k seznanitvi lastnikov gozdov z omejitvami gospodarjenja z gozdovi zaradi njihovih ekoloških in socialnih funkcij. Torej so lastniki gozdov predvsem seznanjeni s prepovedmi, manj pa s tem, katere so njihove možnosti. Lastniki gozdov pogrešajo celovito svetovanje z gozdarskega, ekonomskega in tehnološkega področja (npr. o izvajalcih sečnje, potencialnih odkupovalcih lesa, tržnih cenah, itd.). Poleg tega v Državnem svetu ugotavljamo, da načrtovanje v gozdarstvu ni prilagojeno lastnikom zasebnih gozdov, ki večinoma sploh niso seznanjeni z načrtovanjem obsega sečnje in drugih delih v njihovih gozdovih.
5. Ob ugotovljeni potrebi po prenovi sedanjega sistema svetovanja v gozdarstvu se zavedamo, da je treba ohraniti javno službo za zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja in spodbujanje proizvodnih, socialnih in ekoloških funkcij gozdov. Državni svet predlaga, da se pripravi temeljita analiza o spremembah in nadgradnjah sistema svetovanja lastnikom gozdov na ekonomskem področju.
6. Lastnike gozdov je treba spodbuditi, da jim bo gozd predstavljal poslovno priložnost in ne breme ter nadgraditi sistem svetovanja gozdarske stroke v smeri večje podpore lastnikom gozdov in proaktivnega celovitega svetovanja o učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi, vključno o organizaciji del v gozdovih in trženju. Kazalo bi razmisliti o podelitvi koncesij za gozdarske svetovalce za izvajanje svetovalnih del (organiziranje in izvajanje izobraževanj ter usposabljanj lastnikov gozdov, izvajanje ukrepov za združevanje lastnikov gozdov v različne organizacijske oblike, izvajanje ukrepov za večjo izrabo lesne biomase za energijo, izvajanje in koordiniranje certifikacije zasebnih koncesij v zasebnih gozdovih, svetovanje pri izvajanju ukrepov razvoja podeželja s področja gozdarstva, izdelovanje razvojnih načrtov za kmetije za področje gozdarstva ter svetovanje za učinkovito trženje gozdno-lesnih proizvodov).

7. Skupno trajnostno gospodarjenje z gozdovi za večje število zasebnih lastnikov gozdov bi lahko bilo bistveno cenejše (stroški poseka, spravila) in bolj organizirano. S tem bi bila izkoriščenost potenciala gozdov večja in tudi možnosti vlaganja v gozdove bi se povečale. Skupno gospodarjenje z gozdovi bi tako znižalo stroške dela, povečalo konkurenčnost na trgu in omogočilo boljše tehnološko opremljenost, večjo varnost pri delu, celovito izvajanje gozdnih del, lažjo sanacijo poškodovanih gozdov, boljše izkoriščenost potenciala gozda ter večjo urejenost meja.
8. Lastnike gozdov, ki bi bili povezani in bi skupaj gospodarili z gozdovi, bi bilo smiselno spodbujati z:
  - davčnimi olajšavami;
  - višjim deležem državnih proračunskih spodbud za vlaganja v gozdove;
  - določitvijo kriterija, da imajo prednost pri konkuriranju na razpisih in projektih;
  - ugodnostmi pri zaposlovanju lokalne delovne sile.
9. Za ohranjanje kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja bi se kmetom na teh območjih moralo prednostno ponuditi delo v državnih gozdovih, kot to predvideva trenutna ureditev Zakona o gozdovih.
10. Državni svet meni, da je treba Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Zadružno zvezo Slovenije in Zvezo lastnikov gozdov Slovenije kot reprezentativne predstavnike lastnikov zasebnih gozdov v večji meri vključevati v javne razprave in delovne skupine na temo gozdarstva.
11. Za ohranitev zelenega prirastka kakovostnih drevesnih vrst in skrbi za ohranjanje ekosistema v slovenskih gozdovih je treba ustrezno spremeniti lovsko-upravljalvske načrte oziroma predpisati na določenih območjih redukcijski odvzem z namenom, da se prepreči oziroma zmanjša škoda v gozdovih in na kmetijskih površinah, ki jo povzroča divjad. Na določenih območjih so škode tako obsežne, da te ni mogoče preprečevati, lovske družine pa je niso sposobne izplačevati.
12. Za uspešen razvoj gozdarstva in lesne industrije bi bilo treba v Sloveniji narediti več tudi na področju promocije gozdarstva in lesarstva. Že v vrtcih in osnovnih šolah bi morali otroke izobraževati in ozaveščati o pomenu gozda, izdelkih iz lesa in njihovih prednostih ter s tem krepiti njihov interes za take izdelke. Z izobraževalnimi oddajami, dogodki na terenu, športno rekreativnimi prireditvami s tematskim poudarkom gozd–les, promocijami nagrajenih lesnih izdelkov ter izobraževalnimi programi v šolah in vrtcih bi lahko dodatno krepili zavedanje posameznikov o pomenu gozda in kakovosti lesa ter lesnih izdelkov za trajnostno bivanje.
13. Državni svet ugotavlja, da je sedanje gospodarjenje z državnimi gozdovi na podlagi dolgoročnih koncesiji, ki se iztečejo leta 2016, neučinkovito. Že pri obravnavi Poročila o delu in zaključnem računa Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad) je Državni svet ugotovil, da ima Sklad še veliko rezerv, predvsem v narodnem bogastvu slovenskih gozdov, vendar ob drugačnem načinu gospodarjenja z gozdovi, ki naj bi ga opredelil nov zakon.
14. Na osnovi Resolucije o nacionalnem gozdnem programu je bilo pred leti oblikovanih pet modelov za organizacijo javne gozdarske službe in

gospodarjenja z državnimi gozdovi, pri čemer so pri njihovem oblikovanju sodelovali strokovnjaki, lastniki gozdov, javnost in politika in večinsko podprli model o enotni javni gozdarski službi. Cilj je ustanovitev enovitega podjetja, ki gospodari v državnih gozdovih in opravlja javno gozdarsko službo v vseh gozdovih v Republiki Sloveniji ter svetuje pri izvajanju del v zasebnih gozdovih. Takrat so se vsi navedeni deležniki poenotili, da je to izhodišče za spremembo Zakona o gozdovih s ciljem povečanja zaposlenosti v lesno-predelovalni industriji. Državni svet ugotavlja, da sta zdaj v pripravi dva zakona, ki bosta urejala gozdarsko politiko (predlog zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije in spremembe Zakona o gozdovih). Po mnenju nekaterih razpravljavcev na posvetu pomeni to odmik od že doseženega soglasja in bi zato kazalo ponovno pregledati dosedanje širše usklajene predloge in pripraviti celovite spremembe Zakona o gozdovih, ki se bodo nanašale tako na državne in občinske kot zasebne gozdove.

Eden od predlogov je, da bi morala izhodišča novega Zakona o gozdovih vsebovati tudi razmislek o tem, da se koncesija razdeli na celotno lesno-predelovalno verigo po obratih glede na število zaposlenih v obratu in glede na stopnjo predelave lesa v obratu.

15. Eden izmed predlogov je tudi, da se na gozdnatih področjih Slovenije ustanovijo centri predelave lesa (CPL), ki bodo v povezavi s centralnim obratom za primarno predelavo povezali pridelavo, predelavo (primarno proizvodnjo izdelkov, celuloze, oblikovanje) in prodajo izdelkov ter energetske izrabo ostankov predelave ter odsluženih lesnih izdelkov. V okviru navedenih centrov bi lahko organizirali strokovno podporo za uvajanje novih tehnologij predelave lesa. To je bil tudi eden od sklepov Državnega sveta ob obravnavi zaključkov posveta Gozd in les - razvojna priložnost Slovenije iz leta 2010.

Dodatno se predlaga, da centri predelave lesa delujejo po združnih načelih. Centri predelave lesa bi morali povezovati tudi oblikovalce in trgovce lesnih izdelkov, organizirati razvojne oddelke za podporo pri uvajanju novih tehnologij predelave lesa ter na koncu verige tudi zagotavljati energetske izrabe ostankov predelave lesa in odsluženih lesnih izdelkov za lastno energetske oskrbo in tudi oskrbo bližnjih zaselkov.

16. Večjo finančno podporo države (Eko sklad) bi kazalo nameniti malim gospodinjstvom, vendar ne samo za nakup dragih visokotehnoloških peči, ampak tudi za enostavnejše peči, kjer bi bilo moč za ogrevanje uporabiti lesne ostanke oziroma odpadke in nekakovosten oziroma neuporaben les za lesno industrijo iz lokalnega okolja, kar bi zmanjšalo stroške transporta in zmanjšalo porabo kurilnih surovin, ki jih Slovenija uvaža (zemeljski plin, kurilno olje). Ostanke predelave lesa in odslužene lesne izdelke je tudi smiselno uporabiti za proizvodnjo kompozitov ter za energijo (lesna biomasa) za potrebe CPL in oskrbo okoliških zaselkov – omogočena samooskrba z energijo. Na ta način se lahko zagotavlja optimalna izraba lesne surovine, ki je tudi okolju prijaznejša.
17. Prav tako je treba vzpostaviti pogoje za možnost opravljanja redne sečnje ob sočasni sanacijski sečnji, da bodo lahko slovenski žagarji nemoteno kupovali kakovostno lesno surovino in s tem ohranjali svojo dejavnost in delovna mesta. Brez zanesljive dobave lesne surovine ni mogoče ohraniti, kaj šele širiti dejavnosti lesno-predelovalne panoge.

18. Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do 2020 je les opredelil kot strateško surovino, med drugim pa naj bi z uresničevanjem predlaganih ukrepov prispeval k povečanju porabe lesa in ustvarjanju trga za lesne proizvode in storitve, s čemer naj bi bila zagotovljena nova delovna mesta in rast dodane vrednosti na zaposlenega v gozdarski in lesno-predelovalni panogi. Državni svet ugotavlja, da se zastavljeni cilji niso uresničili ali pa se uresničujejo prepočasi, saj se je ekonomsko stanje v gospodarskih družbah v preteklih letih zelo poslabšalo, posledično je bilo dodatno izgubljenih veliko delovnih mest. Lesna panoga je opredeljena kot slovenska razvojna prioriteta, svoje mesto je našla tudi v socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016, pričakuje se, da bo kot prioriteta uvrščena tudi v Nacionalni reformni program 2015–2016. Kot je bilo opozorjeno na posvetu, ima akcijski načrt velike cilje, a mu na lesarskem delu manjka program prestrukturiranja, poleg tega bi se morali ukrepi za razvoj sektorja bolj povezovati oziroma sredstva iz naslova različnih razpisov bolj dopolnjevati. Za vodenje samostojne sektorske politike in pripravo programa prestrukturiranja lesno-predelovalne industrije je treba čim prej zagotoviti ustrezno institucionalno podpora lesnemu sektorju z ustanovitvijo Direktorata za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter voditi gospodarsko politiko v gozdno-lesnem sektorju z redno koordinacijo med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo.
19. Gozdno-lesna panoga v zadnjih desetletjih ni bila deležna ustrezne gospodarske politike in delovno-pravnega okolja (npr. toga delovno-pravna zakonodaja, visoka obdavčitev dela, obdobje gospodarske krize, itd.) in tudi ni bila sistemsko podprta. Ob tem velja izpostaviti, da so se podjetja izčrpala in posledično premalo vlagala v razvoj. Velja ugotovitev, da je bilo še pred 30 leti v gozdarstvu, lesni predelavi in pohištveni industriji zaposlenih okoli 45.000 ljudi, medtem ko jih je danes le še okoli 11.000. Gozdarstvo, lesarstvo in proizvodnja pohištva zaposlujejo le še 1,5 % vseh zaposlenih v slovenskem gospodarstvu. V začetku 2014 je v slovenski lesni panogi delovalo 549 gospodarskih subjektov, ki so zaposlovali le še 6.120 delavcev. 337 gospodarskih družb je ustvarilo 26,6 mio € dobička, preostalih 186 je ustvarilo 16,7 mio € izgube. Neto bilanca je slabih 10 mio € dobička. Veliko slabše je bilo v proizvodnji pohištva, kjer je bilo 349 gospodarskih subjektov, ki so zaposlovali le še 3.788 delavcev. Vsi skupaj so ustvarili 6 mio € bilančne izgube. Podjetniki vidijo razlog za tako katastrofalno stanje v nekonkurenčnem inputu, saj domači trg ne ponuja polizdelkov, ki jih domača podjetja kupujejo v tujini po višji ceni zaradi transportnih stroškov. Dodaten razlog je tudi toga delovno-pravna zakonodaja in specifičnost majhnega slovenskega trga in nedoseganje ekonomije obsega.
20. Gozdno-lesna panoga zaradi njene specifičnosti potrebuje za hitrejši razvojni preboj projektni pristop, večjo institucionalno in finančno podporo v smislu zagotavljanja pogojev za večjo konkurenčnost, kapitalsko intenzivne investicije ter podporo v procesu povezovanja vseh deležnikov v gozdno-lesni verigi pri skupnem nastopanju na trgu. Za želen preboj je treba analizirati delujoče gospodarske subjekte in jim ob pogoju, da imajo kakovostne programe, trg in znanje, zagotoviti podporo pod čim bolj ugodnimi pogoji za realizacijo teh programov.

Eden izmed ključnih pogojev za ponovno investiranje in nemoteno delovanje lesno-predelovalne panoge je zagotovitev trajne in zanesljive dobave večjega

obsega hlodovine, pri čemer predstavljajo državni gozdovi največji in najbolj zanesljiv vir surovine. Pri spreminjanju stanja je zato nujno proučiti, kako bo slovenska lesna industrija prednostno oskrbovana s hlodovino iz gozdov v državni lasti, predvsem pa, kako čim več hlodovine razrezati in nato finalno obdelati v Sloveniji. Prednost do hlodovine iz državnih gozdov bi morale imeti slovenske žage in lesni obrati. Odpraviti je treba nelogičen privilegij, ki ga imajo nekateri koncesionarji, ki svoje žage oskrbujejo s hlodovino po bistveno nižji ceni kot ostale žage, s čimer z lesom iz državnih gozdov neloyalno konkurirajo drugim žagam. Za zagotovitev širše ponudbe pa je nujno tudi povezovanje lesno-predelovalne industrije z lastniki zasebnih gozdov, ki lahko združeni lažje zagotavljajo konstantno dobavo surovine (primer dobre prakse avstrijskega proHolza).

21. Slovenska gozdno-lesna panoga ima velik razvojni potencial in je lahko v prihodnje glavni temelj zelene ekonomije. Les je, poleg hrane, edina domača trajnostna surovina in osnovna surovina za proizvodnjo široke palete izdelkov od masivnega pohištva do lesnih kompozitov in nanoceluloze, pri čemer nove tehnologije obdelave lesa omogočajo uporabo lesa tam, kjer še včeraj to ni bilo mogoče. Da pa slovenska lesno-predelovalna industrija ni popolnoma v zatonu, kaže tudi primer razvojnega projekta Gozdnega gospodarstva Postojna in Kemijskega inštituta, ki razvijata t. i. utekočinjeni les, ki se ga lahko uporablja za lake, premaze in celo v energetiki. Dodatno velja izpostaviti nenadomestljivost predelave lesa in uporabo lesnih izdelkov z vidika podnebnih sprememb in nepredvidljivih vremenskih pojavov, s katerimi se vse pogosteje soočamo, saj izdelki iz lesa znižujejo CO₂ in posledično omogočajo prehod v nizkoogljično družbo.
22. Slovensko lesarstvo mora temeljiti na sodelovanju majhnih centrov med seboj, saj lahko le takšno, s prilagoditvijo in hitro odzivnostjo na tržne razmere, išče svoje priložnosti.
23. Z umnim gospodarjenjem in jasnimi cilji, ki jih je treba opredeliti v strategiji razvoja Slovenije, bi lahko postali kreativni in visokotehnološki leseni izdelki paradni konj našega gospodarstva. Bistveno več dodane vrednosti in novih delovnih mest je torej moč ustvariti v vseh členih gozdno-lesne verige, ki bi se morala zaključiti z visoko tehnološkimi lesenimi izdelki z dodanim slovenskim znanjem in dizajnom domačih oblikovalcev in arhitektov. Ko bo celotna gozdno-lesna veriga zgrajena in bo delovala, Slovenija ne bo zgolj gozdnata država in surovinska baza za države z vizijo, ampak tudi država z razvito lesno-predelovalno panogo, ki bo sposobna konkurirati na svetovnem trgu. Sočasno bi morali poskrbeti za promocijo slovenskih lesnih proizvodov v tujini in ustvariti pogoje za njihovo trženje ter za potrebe nastopanja na globalnih sejmih, kjer je prisotna konkurenca, npr. tudi s financiranjem oblikovanja prvovrstnih katalogov slovenskih lesenih izdelkov.

Mitja Bervar
predsednik